

Scenariusz lekcji bibliotecznej dla uczniów klasy II i III szkoły podstawowej

Temat: W krainie baśni Hansa Christiana Andersena - poznajemy twórczość oraz najpiękniejsze baśnie duńskiego baśniopisarza.

Cel główny: zapoznanie uczniów z twórczością Hansa Christiana Andersena oraz jego najbardziej popularnymi baśniami.

Cele szczegółowe:

- rozwijanie zainteresowań czytelniczych baśniami Hansa Christiana Andersena;
- utrwalanie wiadomości na temat baśniopisarza i jego twórczości;
- poznanie najbardziej popularnych baśni Hansa Christiana Andersena;
- doskonalenie techniki czytania ze zrozumieniem i z podziałem na role;
- popularyzacja wiedzy czytelniczej na temat baśni: „Dziewczynka z zapalnikami”, „Królowa Śniegu”, „Calineczka”, „Dzikie łabędzie”, „Księżniczka na ziarnku grochu”;
- poznanie charakterystycznych elementów poszczególnych baśni;
- rozwijanie umiejętności swobodnego i poprawnego wypowiedzania się.

Metody: prezentacja multimedialna, rozmowa z klasą.

Środki dydaktyczne i pomoce: komputer, tablica interaktywna, książki Hansa Christiana Andersena, puzzle przedstawiające wybrane sceny z najpopularniejszych baśni Andersena, karty pracy, opaski na głowę z postaciami z baśni „Calineczka”, przedmioty charakterystyczne dla danych baśni H. Ch. Andersena.

Czas pracy: 90 minut.

Formy pracy: indywidualna i grupowa.

Przebieg lekcji:

Część organizacyjna:

- powitanie uczniów i przedstawienie tematu lekcji.

Miło mi powitać Was wszystkich na lekcji bibliotecznej, którą przygotowałam dla Was z okazji rocznicy urodzin Hansa Christiana Andersena, duńskiego baśniopisarza oraz autora najpiękniejszych baśni dla dzieci. Podczas dzisiejszego spotkania zapoznacie się z twórczością Andersena oraz poznacie jego najbardziej popularne baśnie.

Część zasadnicza lekcji:

1. Przedstawienie życiorysu Hansa Christiana Andersena oraz zaprezentowanie zdjęć z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej.
- Hans Christian Andersen urodził się w 1805 r. w małym miasteczku w Dani. Miasteczko to nazywa się Odense i leży na wyspie Fionii, która jest porośnięta pięknymi drzewami.
 - Jego rodzice byli najbiedniejszymi mieszkańcami miasteczka. Tato pracował jako szewc, natomiast mama była służącą i sprzątała mieszkania bogatych ludzi. Zarabiali oni niewiele i żyli w bardzo skromnych warunkach.
 - Ponieważ rodzice Hansa pracowali całymi dniami, małym chłopcem opiekowała się babcia. Bardzo często opowiadała ona swojemu wnukowi piękne, a zarazem dziwne baśnie o duchach, syrenach i dobrych wróżkach. Hans słuchał tych opowiadań z wielkim zachwytem. Andersen jako mały chłopiec lubił czytać książki o życiu sławnych ludzi oraz bawić się lalkami i zabawkami, które wystrugał mu tato z drewna. Niestety nie miał on rodzeństwa ani kolegów, dlatego zawsze bawił się sam.
 - Wielkim wydarzeniem w życiu chłopca była wizyta w teatrze, gdzie obejrzał przedstawienie "Kopciuszka". Choć niewiele z niego zrozumiał, bo aktorzy rozmawiali w obcym języku, to od tego dnia postanowił, że zostanie aktorem i będzie sławny. Niestety jego rodziców nie było stać na opłacanie nauki syna, dlatego też chodził do Szkoły dla Ubogich, opłacanej z królewskiego skarbcza. Gdy miał 14 lat zmarł mu tato, chłopiec po jego śmierci wyruszył piechotą do Kopenhagi, aby zostać tam aktorem. Niestety nie udało mu się spełnić tego marzenia.
 - Gdy miał 17 lat rozpoczął naukę w szkole średniej. Początkowo miał duże trudności w nauce ale dzięki uporowi i systematycznej pracy nadrabiał zaległości. Wtedy też

zaczął pisać pierwsze wiersze oraz opowiadania. Nie był to łatwy okres w życiu pisarza, gdyż nie miał on zbyt wiele pieniędzy i często cierpiał biedę. Jak był trochę starszy zaczął pisać sztuki teatralne oraz bajki i baśnie dla dzieci, których napisał prawie 160. To właśnie dzięki tym baśniom nazwisko Andersena znane jest na całym świecie, a jego książki są uwielbiane przez dzieci.

- Andersen choć nigdy nie założył rodziny i nie miał własnych dzieci, bardzo je lubił, czytał im baśnie, wycinał z nimi wycinanki i rysował. Dzieci również bardzo lubiły pisarza. Andersen uwielbiał podróżować, zwiedzać obce kraje i zawierać nowe znajomości. Był w Niemczech, Francji, we Włoszech, potem pojechał na Bliski Wschód, do Portugalii, Hiszpanii i Norwegii.
- W Odense, w rodzinnym mieście pisarza, powstało Muzeum Hansa Christiana Andersena, w którym zgromadzono pamiątki związane z jego życiem i twórczością.
- Andersen był tak znaną postacią, że doczekał się licznych pomników na całym świecie.

2. Uczniowie poznają najbardziej popularne baśnie Andersena: Rozdajemy uczniom przygotowane wcześniej puzzle, na których zaprezentowane są sceny z baśni: „Calineczka”, „Królowa Śniegu”, „Dziewczynka z zapałkami”, „Brzydkie kaczątko”, „Latający kufer”, „Księżniczka na ziarnku grochu”. Uczniowie układają puzzle, a następnie podają tytuł baśni, z której pochodzi ułożona przez nich scena.

3. Przygotowujemy dla uczniów krótkie opisy baśni. Uczniowie je odczytują i odgadują tytuł baśni, na podstawie opisu.

Bohaterem tej baśni jest książę, który pragnął pojąć za żonę prawdziwą księżniczkę. Szukał jej po całym świecie, lecz nie mógł jej nigdzie znaleźć. Pewnego dnia do drzwi zamku, w którym mieszkał, zapukała dziewczyna, mówiąc, że jest prawdziwą księżniczką. Królowa postanowiła przeprowadzić mały test, aby się przekonać, czy jest to prawdziwa księżniczka. Przygotowała ona dla gościa łóżko, na które położyła dwadzieścia materacy i dwadzieścia pierzyn, a pod nie położyła ziarenko grochu. Następnego dnia, gdy księżniczka się obudziła, królowa ją zapytała, jak jej się spało. Księżniczka skarżyła się, że przez całą noc nie mogła zmrużyć oczu, gdyż ciągle coś ją uwierała. Królowa stwierdziła, że tak delikatne ciało może mieć tylko prawdziwa księżniczka, więc książę pojął ją za żonę.

Baśń ta opowiada o cesarzu, który źle rządził krajem. Myślał on jedynie o swoim ubiorze, o tym, aby mieć najpiękniejszy strój na świecie. Pewnego dnia do królestwa zawitali oszuści, którzy twierdzili, że potrafią uszyć najcudowniejsze szaty, których jednak osoba niegodna, nie jest w stanie dostrzec. Cesarz zamówił więc szaty, a oszuści udawali, że pracują. Nikt jednak nie mógł tego sprawdzić, gdyż szaty były niewidzialne dla zwykłego człowieka. W końcu cesarz ubrał owe szaty i ruszył w pochodzie przez miasto. Wszyscy mieszkańcy zachwycali się ubiorem cesarza, dopiero dziecko zawołało, że cesarz jest nagi. Cesarz wtedy zauważył, że padł ofiarą oszustów. Było mu bardzo wstyd, ale pomaszerował ze swoim orszakiem dalej.

Bohaterem tej baśni jest mała dziewczynka, która w mroźny wieczór wędruje boso ulicami miasta, nadaremno próbując sprzedać zapalki. Żaden z przechodniów nie jest zainteresowany kupnem zapalek. Zrezygnowana i zniechęcona znajduje cichy kąt, aby rozgrzać zziębnięte nogi. Rozmarzona myślą poczucia ciepła, rozpala kolejno po sobie cztery zapalki. Każda z nich jest symbolem jej pragnień, które przez kilka sekund widzi własnymi oczami. Jako pierwszy ukazuje się żelazny piec, przy którym mogłaby ogrzać zziębnięte dłonie, następnie widzi pieczoną kaczkę, którą najadłaby się do syta. Na końcu pojawia się choinka, po której dziewczynka zauważa spadającą gwiazdę, która spada prosto w jej kierunku. Jest to jej ukochana babcia, która przybywa na ziemię, aby zabrać ją do nieba. Dziewczynka umiera i nie czuje już chłodu i głodu.

Baśń opowiada o małej dziewczynce, narodzonej z ziarna zasianego przez bezdzietną kobietę. Uroda tej dziewczynki spowodowała, że ropucha porwała ją na żonę dla swego syna. Na szczęście udało jej się uciec, ale nie dane jej było cieszyć się zbyt długo wolnością, gdyż porwał ją chrabąszcz. Ten jednak ją porzucił pod wpływem rodziny, która uznała dziewczynkę za brzydką. W środku zimy dziewczynka znalazła schronienie u polnej myszy, która chciała ją wyswatać kretowi. Dziewczynka była załamana, że będzie musiała spędzić resztę życia pod ziemią. W ostatniej chwili została uratowana przez jaskółkę, która zaniósł ją na pole kwiatów. Tam dziewczynka spotkała króla elfów, którego pokochała i poślubiła.

Baśń ta opowiada o losach pisklęcia, które wykluło się w kaczym gnieździe. Ze względu na swój wygląd, nie zostało ono życzliwie przyjęte na podwórku. Wszyscy wyśmiewali się z niego. W końcu pisklę uciekło i po długiej wędrówce trafiło do ubogiej

chatki, gdzie mieszkała stara kobieta z kotem i kwoką. Ale i tam nie było szczęśliwe. Zamieszkała na wodzie, która w czasie zimy zamarzała. Małego łabędzia uratował wieśniak, który zabrał do swojego domu. Jednak przestraszył się on dzieci i wyleciał z izby, a resztę zimy spędził między zaspami śniegu. Gdy nadeszła wiosna spostrzegł trzy królewskie ptaki. Pragnął, by zadziobały go na śmierć, gdyż życie wydawało mu się zbyt okrutne dla tak brzydkiego ptaka, jakim był. Jakież było jego zdziwienie, gdy w wodzie ujrzał swoje odbicie, zobaczył, że przemienił się w pięknego i śnieżnobiałego łabędzia.

4. Przygotowujemy dla uczniów inscenizację baśni pt. „Calineczka” oraz opaski na głowę z obrazkami bohaterów tej baśni. Uczniowie, w trzech scenach, wcielają się w rolę poszczególnych bohaterów i odczytują głośno ten fragment tekstu, jaką postać sami reprezentują. Reszta uczniów uważnie słucha, a po zaprezentowaniu wszystkich trzech scenek, mówią, która scenka, podobała im się najlepiej.

Karta pracy nr 1.

Scena 1.

Żaba:

Jaka piękna dziewczynka, będzie dobrą żoną dla mojego synka.

Ukradnę ją i zaniosę do swojego domu na błotach.

Calineczka:

Gdzie ja jestem? Jak się stąd wydostanę? Mama na pewno martwi się o mnie. A co to za dziwne stworzenie?

Żaba:

Jestem Żaba. Mieszkam tutaj na błotach.

Calineczka:

Dzień dobry Żabo, ale nie zbliżaj się do mnie, bo się Ciebie boję.

Żaba:

Nic nie bój się, moja mała. Oto widzisz mojego syna, zostanie on Twoim mężem i zamieszkacie na dole, w bagnie. Synu mój kochany! Czy wybór żony jest udany?

Żabik:

Kum-kum... Jest wspaniała!

Kum-kum... Chcę by żoną mą została! Kum-kum...

Calineczka:

Och, jaki on jest brzydki. Nie chcę go za męża!

Żaba:

Nie marudź dziecino, na liściu lilii wodnej Cię położę.... Stąd nie uciekniesz, a gdy się obudzisz rankiem wesele Wam wyprawię i by było Wam dobrze wszelkich starań dołożę!

Calineczka: (placze)

Co ja teraz zrobię? Wszędzie woda, nie mogę uciec. Jestem taka nieszczęśliwa, boję się Żaby, nie chcę być żoną jej syna, nie chcę mieszkać na błocie!

Scena 2.

Calineczka:

Cała jestem przemarznięta. Czy możesz mnie poczęstować ziarenkiem pszenicy? Od dawna nic nie jadłam.

Mysz:

Biedne stworzenie, takie zmarznięte. Wejdz do mojego ciepłego pokoju i zjedz ze mną obiad. Możesz zostać u mnie na zimę, ale musisz sprzątać i opowiadać mi bajki.

Calineczka:

Dziękuję Ci, będę opowiadała, bo znam wiele bajek. Pomogę Ci też w pracy. O, ktoś puka!

Mysz:

Mam bogatego sąsiada – Kreta. Odwiedza mnie często. Mieszka obok w norce.

Pewnie to on.

Kret:

Witam sąsiadkę. Przykrzy mi się samemu i przyszedłem trochę pogawędzić. Czuję
czyjąś obecność.

Mysz:

To Calineczka. Chce przezimować u mnie biedactwo.

Kret:

Śliczna dziewczuszka. Chciałabym mieć taką żonę!

Calineczka:

Żonę? Ale ja nie chcę. Boję się zostać pod ziemią na zawsze. Ja kocham słońce,
kwiaty!

Scena 3.

Calineczka:

Obudź się ptaszku. O, zaczyna jej bić serduszko, odżywa jaskółeczka.

Jaskółeczka:

Gdzie ja jestem?

Calineczka:

W norce Myszy. Ogrzałam Cię oddechem, bo byłaś zmarznięta.

Jaskółeczka:

Uratowałaś mi życie. Dziękuję Ci. Może kiedyś będę mogła Ci się odwdzięczyć.

Wracam na ziemię. Leć ze mną Calineczko!

Calineczka:

Nie mogę tak po prostu porzucić starej myszy. Przecież to ona dała mi schronienie.

Jaskółeczka:

Lecę do ciepłych krajów. Chcesz polecieć ze mną?

Calineczka:

Tak, zabierz mnie, bo nie chcę być żoną Kreta.

Jaskółeczka:

To straszne, uciekajmy więc! Zaniosę Cię tam, gdzie jest dużo kwiatów, gdzie jest dużo ptaków.

5. Zaproszenie uczniów do kolejnej zabawy. W tytuły baśni Hansa Christiana Andersena wdarł się mały chochlik i pozamieniał niektóre wyrazy w tytułach. Waszym zadaniem będzie odnaleźć nie pasujące wyrazy, a na ich miejsce wstawić właściwe i odczytać prawidłowe tytuły baśni.

Karta pracy nr 2

Latający kogut
Strażak z zapalkami
Dziecko Śniegu
Duże kaczątko
Księżniczka na ziarnku maku
Dzielny ołowiany marynarz

6. Zaproszenie do kolejnej zabawy: Wybrani uczniowie losują po jednej karteczce, na której znajduje się pytanie, dotyczące jednej z baśni Andersena.

Karta pracy nr 3.

Jak miał na imię chłopczyk oraz jak miała na imię dziewczynka, główni bohaterowie baśni pt. „Królowa Śniegu”?
Ilu braci miała Eliza, główna bohaterka baśni pt. „Dzikie łabędzie”?
Podaj nazwę świąt, które się zbliżały i o których była mowa w baśni pt. „Dziewczynka z zapalkami”?
Kto uratował Calineczkę przed poślubieniem kreta?
Jaki ptak wyrósł z Brzydkiego kaczątka?
W jaki sposób królowa z baśni pt. „Księżniczka na ziarnku grochu” postanowiła się przekonać, czy przybyła do zamku księżniczka jest tą prawdziwą?

7. Przygotowujemy następujące przedmioty: pudełko zapalek, ziarnko grochu, jajko, orzech włoski, wycięty z papieru płatek śniegu, mały kuferek. Wkładamy do koszyka, a następnie uczniowie losują po jednym przedmiocie i odpowiadają, z jaką baśnią kojarzy im się dany przedmiot.
8. Zabawa w kalambury. Przygotowujemy na małych karteczkach tytuły baśni: Calineczka, Brzydkie Kaczątko, Dziewczynka z zapalkami, Księżniczka na ziarnku grochu, Królewna Śnieżka. Uczniowie losują jedną karteczkę i za pomocą gestów,

ruchów, dźwięków starają się przekazać pozostałej grupie wszelkie wskazówki, aby grupa odgadła tytuł baśni.

9. Rzut śnieżkami do celu. Przygotowujemy dla uczniów średniej wielkości pudełko i stare gazety. Uczniowie robią z papieru kulki śniegowe i rzucają z pewnej odległości do pudełka, do celu. Każdy uczeń ma trzy szanse. Wygrywa ten, kto najwięcej razy rzucił celnie do pudełka.

10. Zakończenie lekcji i pożegnanie.

Dziękuję wszystkim za aktywny udział w lekcji i zachęcam do czytania baśni Hansa Christiana Andersena.

Opracowała: Ewa Tarapata,
nauczyciel-bibliotekarz
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach,
Filia w Busku-Zdroju